

Отримано: 13 червня 2026 р.

Прорецензовано: 20 червня 2026 р.

Прийнято до друку: 22 червня 2026 р.

Email: chelena2076@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8592-180X>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-8-12](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-8-12)

Чернявська О. К. Політичний дискурс у кризових умовах: теоретичні засади та аналітичні перспективи. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 8–12.

УДК: 81'42:32

Чернявська Олена Костянтинівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки,
Університет митної справи та фінансів,
доцент кафедри іноземних мов НТУ «Дніпровська політехніка»

ПОЛІТИЧНИЙ ДИСКУРС У КРИЗОВИХ УМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА АНАЛІТИЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Статтю присвячено теоретичному осмисленню політичного дискурсу (ПД) як багатовимірного комунікативного явища, що особливо виразно проявляє свої характеристики в умовах кризи та війни. Сучасні реалії російсько-української війни висвітлюють значення ПД як інструмента формування суспільних уявлень, мобілізації громадян та легітимації владних рішень. У кризових ситуаціях політичне мовлення перестає бути лише засобом комунікації – воно стає механізмом впливу на колективну свідомість, каналом артикуляції моральних позицій та простором боротьби за інтерпретацію подій. Попри значну кількість досліджень, у сфері ПД досі бракує узгодженої теоретичної основи та єдиної дефініції, що ускладнює практичний аналіз політичних комунікацій.

Мета статті полягає у систематизації наявних підходів до вивчення ПД та визначенні його ключових характеристик у кризових і конфліктних умовах. Завдання дослідження охоплюють: огляд основних теоретичних напрямів (критичний, когнітивний, комунікативний, прагматичний), аналіз дефініцій ПД, розкриття ролі адресата (на основі концепцій П. Шародо та Н. Фейрклафа) та адресанта (за Т. ван Дейком), визначення лінгвістичних характеристик, жанрової гібридності та формулювання власної міждисциплінарної дефініції.

Наукова новизна статті полягає у спробі інтегрувати різні теоретичні підходи та запропонувати визначення ПД як ситуативно та інституційно детермінованої дискурсивної практики, що поєднує текст, контекст, адресанта й адресата в межах політичної взаємодії. Така практика реалізується через мовленнєві засоби, жанрово-фреймові структури, комунікативні канали та рецептивні моделі, формуючи динамічний зміст і виконуючи функцію риторичної інтервенції у публічному просторі. Запропоноване визначення дозволяє розглядати ПД як інструмент влади, легітимації та мобілізації, що набуває особливої значущості в умовах кризи та війни, а також як реальний інструмент практичного аналізу сучасних політичних комунікацій.

Ключові слова: політичний дискурс, дискурсивна практика, кризові умови, легітимація, жанрова гібридність.

Olena Cherniavska,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Philology, Translation, and Professional Language Training,
University of Customs and Finance,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages,
Dnipro University of Technology

POLITICAL DISCOURSE IN CRISIS CONDITIONS: THEORETICAL FOUNDATIONS AND ANALYTICAL PERSPECTIVES

This article is focused on the theoretical interpretation of political discourse (PD) as a multidimensional communicative phenomenon, which is particularly evident in times of crisis and war. The current realities of the Russian-Ukrainian war have highlighted the importance of PD as a tool for shaping public opinion, mobilising citizens and legitimising government decisions. In crisis situations, political speech ceases to be merely a means of communication – it becomes a mechanism for influencing collective consciousness, a channel for articulating moral positions, and a space for struggling over the interpretation of events. Despite a significant amount of research, the field of political discourse still lacks a coherent theoretical framework and a single definition, which complicates the practical analysis of political communications.

The purpose of this article is to systematise existing approaches to the study of PD and to identify its key characteristics in crisis and conflict situations. The objectives of the study include: reviewing the main theoretical approaches (critical, cognitive, communicative, pragmatic), analysing definitions of PD, revealing the role of the addressee (based on the concepts of P. Charaudeau and N. Fairclough) and the addresser (according to T. van Dijk), determining linguistic characteristics, genre hybridity, and formulating our own interdisciplinary definition.

The scientific novelty of the article lies in an attempt to integrate various theoretical approaches and propose a definition of PD as a situationally and institutionally determined discursive practice that combines text, context, addresser and addressee within the framework of political interaction. This practice is implemented through linguistic means, genre-frame structures, communication channels, and receptive models, forming a dynamic meaning and performing the function of rhetorical intervention in the public space. The proposed definition allows us to consider PD as an instrument of power, legitimisation and mobilisation, which acquires particular significance in conditions of crisis and war, as well as a real instrument for the practical analysis of contemporary political communications.

Keywords: political discourse, discursive practice, crisis conditions, legitimisation, genre hybridity.

Постановка проблеми. Сучасні умови російсько-української війни особливо виразно засвідчили роль політичного дискурсу (ПД) у формуванні суспільних уявлень, мобілізації громадян і легітимації владних рішень. У кризових ситуаціях політичне мовлення стає не лише засобом передавання інформації, а й механізмом впливу на колективну свідомість,

артикуляції моральних позицій та боротьби за інтерпретацію подій. Тому його аналіз дає змогу визначити як ефективність, так і маніпулятивний потенціал політичної комунікації.

У теоретичному вимірі ПД належить до ключових понять політичної лінгвістики й перебуває на перетині дискурсології, риторики, стилістики, прагматики та комунікативістики. Попри значний масив досліджень, множинність дефініцій і методологічних моделей перешкоджає формуванню узгодженого аналітичного апарату. Одні науковці трактують ПД як конкретну комунікативну подію, інші – як сукупність тематично пов'язаних текстів або інституційних практик. Це ускладнює системний аналіз політичного мовлення, особливо в умовах кризи та війни.

Отже, актуальним є вироблення міждисциплінарного визначення, яке враховувало б текст, екстралінгвістичний контекст, ролі адресанта й адресата, ідеологічну зумовленість та жанрову гібридність сучасної політичної комунікації. Таке визначення потрібне не лише для розвитку теорії, а й для практичного виявлення механізмів легітимації, мобілізації, маніпуляції та риторичної інтервенції у публічному просторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Новітні праці часто зосереджуються на прикладному аналізі функцій, риторичних стратегій і фреймів конкретних політичних виступів (Воробйова & Цьокан, 2024; Корнелаєва, 2023; Тимошук, 2025; Amaireh & Rababah, 2022; Atmawijaya, 2024; Kryvenko, 2025). Ці розвідки переконливо демонструють аналітичну продуктивність поняття ПД, однак нерідко залишають поза увагою питання його теоретичних меж і співвідношення з політичною комунікацією, текстом та мовленнєвою подією.

Теоретичне осмислення ПД в українському мовознавстві представлене працями О. О. Селіванової (2011), Н. В. Кондратенко (2007, 2015), Л. І. Стрій (2015), Т. М. Ващук (2007), О. М. Алексієвця (2012) та О. К. Ковальової (2020). Їхні напрацювання засвідчують необхідність поєднання комунікативного, прагматичного, когнітивного й критичного підходів та створюють підґрунтя для узагальнення термінологічних ознак ПД.

Критичний аналіз дискурсу розкриває мову як ресурс влади та ідеологічного домінування (Fairclough, 1989; Fairclough & Wodak, 1997; Wodak & Meyer, 2015), когнітивний підхід досліджує ментальні моделі, фрейми й ідеології (van Dijk, 1996, 1997, 2002), а інституційний підхід акцентує стратегічність і жанрову зумовленість політичної комунікації (Schäffner & Bassnett, 2010). Сукупність цих перспектив дає змогу описати ПД як багаторівневу практику, у якій мовна форма, соціальна структура та когнітивна інтерпретація взаємно зумовлені.

Мета статті полягає у систематизації основних підходів до вивчення політичного дискурсу та визначенні його ключових характеристик у кризових і конфліктних умовах. Завдання дослідження передбачають узагальнення дефініцій ПД, з'ясування ролей адресанта й адресата, опис екстралінгвістичних, лінгвістичних і жанрових параметрів та формулювання власного міждисциплінарного визначення.

Виклад основного матеріалу. Дефініції ПД відображають різні рівні його організації. П. Чілтон і К. Шеффнер трактують його як складну форму людської діяльності, у якій мова відіграє ключову роль (Chilton & Schäffner, 1997: 207), а Н. В. Кондратенко – як форму політичної комунікації, що актуалізує політичний текст у взаємодії суб'єкта й об'єкта (Кондратенко, 2007: 12). Перше визначення підкреслює діяльнісний характер феномену, друге – комунікативну подієвість і взаємодію учасників.

У визначеннях львівської лінгвістичної школи ПД постає як усний або письмовий текст, зумовлений політичною ситуацією та сукупністю прагматичних, соціокультурних і психологічних чинників (Кривий, 2001: 158–162). Т. М. Ващук також наголошує на вербальній та екстравербальній реалізації, ситуативному контексті й конкретній прагматичній спрямованості політичних мовленнєвих утворень (Ващук, 2007: 183).

Л. Л. Славова пов'язує ПД із сукупністю мовленнєвих актів і правил публічної політики, сформованих традицією та суспільним досвідом (Славова, 2012: 67), тоді як Г. В. Касіян включає до нього усні й письмові тексти, суспільні конвенції, адресанта й адресата політичної сфери (Касіян, 2014: 12). Отже, попри відмінності, дослідники послідовно виокремлюють текст, ситуацію, учасників, інституційні норми та прагматичну мету.

Є. В. Корнелаєва визначає ПД як точку перетину мови й ідеології (Корнелаєва, 2023). У кризових умовах ця взаємозалежність особливо помітна: номінація події, розподіл ролей агресора і жертви, вибір модальності та способу аргументації не лише відображають політичну позицію, а й активно конструюють її в суспільній свідомості.

Діяльнісно-комунікативний підхід П. Шародо акцентує інтеракційну природу дискурсу: смисл виникає у взаємодії інтенції мовця та інтерпретації адресата. Його концепція комунікаційного контракту окреслює межі легітимності, очікування учасників і правила публічної взаємодії (Charaudeau, n.d.). У політичному просторі співвідносяться три інстанції: владна, що продукує стратегії переконання та легітимації; громадянська, що оцінює, підтримує або оскаржує рішення; медійна, що забезпечує циркуляцію й трансформацію позицій.

Відповідно формуються дискурси легітимації, викриття, протесту й оскарження. Така модель показує, що адресат не є пасивним отримувачем повідомлення: його очікування, знання та реакція беруть участь у конструюванні політичного смислу. Комунікаційний контракт водночас обмежує мовця, оскільки успішність його стратегії залежить від відповідності жанровим та інституційним нормам.

У критичному аналізі дискурсу роль адресата пояснюється категорією інтерпеляції: мовлення заздалегідь позиціонує реципієнта у певній соціальній і моральній ролі (Fairclough, 1989). Заклик на кшталт «Ті, хто мовчить, – зраджують» не просто передає оцінку, а інтегрує слухача в поле моральної відповідальності, де нейтральна позиція майже унеможливлена.

Соціально маркована лексика, модальність, структури включення й імперативність можуть перетворювати спостерігача на мобілізованого суб'єкта. Особливе значення має афективний вимір: адресат не лише раціонально усвідомлює запропоновану роль, а й переживає її через страх, солідарність, обурення або надію. Інтерпеляція тому поєднує семантичний, риторичний та емоційний механізми впливу.

Т. ван Дейк пов'язує актуалізацію ПД із типом комунікативної діяльності, просторово-часовими умовами, статусами учасників і стратегічною метою (van Dijk, 1997, 2002). Пресконференція, парламентські дебати, звернення до нації чи допис у соціальній мережі створюють різні моделі взаємодії та визначають вибір мовних засобів. Відтак, політичний текст не можна інтерпретувати поза соціальною ситуацією його виробництва й реценції.

Базисним когнітивним фільтром ПД є ідеологія, яка визначає відбір мовних засобів і моделює протиставлення груп (van Dijk, 1996, n.d.). Дискурси демократичних і авторитарних політичних суб'єктів відрізняються не лише тематикою, а й способами номінації, аргументації, розподілу агентності та жанровою динамікою. Ця модель продуктивна, зокрема, для зіставлення правопопулістської риторики Д. Трампа з ціннісно орієнтованим демократичним дискурсом Д. Байдена.

Аргументативність є ще однією визначальною рисою ПД. М. Адам, П. Бурдьо, О. Дюкро та К. Шеффнер показують, що політичне висловлювання не просто описує дійсність, а створює її переконливу репрезентацію, покликану змінити настанови аудиторії (Adam, 1992; Bourdieu, 1982; Ducrot, 1980; Schäffner & Bassnett, 2010). Аргументація поєднує факти, оцінки, пресупозиції та емоційні апеляції, завдяки чому певна картина світу набуває статусу правомірної й очевидної.

А. Сеньюр визначає політичний дискурс як «волютаристський акт впливу» (*acte volontariste d'influence*) (Seignour, 2011: 31). Це формулювання підкреслює навмисність політичного мовлення: адресант не лише інформує, а прагне змінити ставлення чи поведінку аудиторії. У кризовій комунікації аргументативність часто поєднується з моральною категоризацією подій і закликом до невідкладної дії.

Екстралінгвістичний контекст безпосередньо визначає лінгвістичні властивості ПД. На лексичному рівні добір найменувань легітимізує певну картину світу й розмежовує «своїх» і «чужих» (Fairclough, 1989; van Dijk, 1996). Семантична поляризація на зразок *freedom fighters / terrorists* формує протилежні оцінні рамки для тих самих суб'єктів і перетворює номінацію на акт ідеологічного вибору.

Стратегія евфемізації, наприклад *collateral damage* замість *civilian deaths*, послаблює етичний резонанс подій і створює дистанцію між політичною дією та її наслідками (van Dijk, n.d.). Водночас емоційно марковані слова-тригери активують страх, співчуття або обурення. Емотивна та персуазивна функції сприяють мобілізації аудиторії й перетворюють політичну лексику на інструмент залучення (Воробйова & Цьокан, 2024).

На синтаксичному рівні ПД регулює репрезентацію суб'єктності та відповідальності. Пасивні конструкції на кшталт *mistakes were made* або *measures were taken* усувають виконавця з комунікативного фокусу й створюють враження безагентного перебігу подій (Chilton, 2004; Fairclough & Wodak, 1997). Така граматична організація переакцентує причинно-наслідкові зв'язки, дозволяє уникати точних номінацій і може розвивати відповідальність політичних суб'єктів.

Жанрова система ПД також є рухомою. Поряд зі спробами типологізації політичних жанрів (Кондратенко, 2017) утверджується концепція жанрової гібридності. К. Шеффнер пов'язує її з інституційними, ситуаційними та медійними контекстами (Schäffner & Bassnett, 2010). Політичне повідомлення дедалі частіше поєднує ознаки промови, інтерв'ю, коментаря, рекламного повідомлення та розважального формату.

Медіатизація посилює взаємопроникнення традиційних жанрів із ток-шоу, блогом, подкастом, дописом і мемом (Wodak & Forchtner, 2018). Ці формати змінюють тривалість повідомлення, способи аргументації, ступінь персоналізації та характер контакту з аудиторією. Тому стабільна типологія поступається аналізу функціональних жанрових комбінацій, які виникають у конкретному каналі та ситуації.

Після огляду ключових теоретичних характеристик ПД спробуємо запропонувати його визначення. Отже, політичний дискурс – це ситуативно та інституційно детермінована дискурсивна практика, що поєднує Така практика реалізується через мовленнєві засоби, жанрово-фреймові структури, комунікативні канали та рецептивні моделі, що формують динамічний зміст. Як інструмент соціального впливу, ПД структурує суспільні уявлення і політичну свідомість, легітимізує владні позиції або сприяє їхній критиці, виконуючи функцію риторичної інтервенції у публічному просторі.

Функціонування ПД зумовлюється низкою ситуаційних чинників, пов'язаних із ролями комунікантів, обставинами висловлювання та каналами його передачі. Визначальними є:

- політичний статус адресанта (наприклад, президент, депутат, мер),
- характер адресата (від журналіста у студії – до великої масової аудиторії),
- канал комунікації (друковані носії, аудіо- та відеоформати, цифрові платформи),
- спосіб взаємодії: пряма (наприклад, зустріч з виборцями) або опосередкована (телебачення, соціальні мережі).

Контекст і канал комунікації визначають відбір мовленнєвих засобів, які є типовими для жанрово й ситуаційно зумовлених форматів: дебати, звернення, гасла, агітаційні повідомлення, дописи в соцмережах тощо. У межах кожного жанру активується рецептивна модель: адресат новорічного привітання очікує урочисто-піднесений стиль, натомість в інтерв'ю – інформативність, лаконічність, фактологічну насиченість. Остаточна ефективність або неефективність комунікації може бути визначена лише через відповідну реакцію адресата, яка фіксує успішність або недосягнення дискурсивного наміру.

Висновки й перспективи подальшого дослідження.

1. Політичний дискурс є багатовимірним комунікативним явищем, у якому взаємодіють лінгвістичні, риторичні, когнітивні та інституційні чинники; у кризових умовах його мобілізаційний і легітимізаційний потенціал особливо посилюється.
2. Незважаючи на методологічну різноманітність, основними компонентами ПД залишаються текст, екстралінгвістичний контекст, адресант і адресат. Їхня взаємодія забезпечує динамічне формування політичного змісту.
3. Концепції комунікаційного контракту та інтерпеляції пояснюють активну роль адресата, якого дискурс позиціонує, емоційно залучає та мобілізує.
4. Адресант формує інтерпретаційні рамки за допомогою ідеологічних моделей, аргументації, семантичної поляризації, евфемізації, синтаксичного розподілу агентності та жанрової гібридності.
5. У кризових умовах ПД виконує функції легітимізації, мобілізації та маніпуляції, які реалізуються через взаємодію лексичних, синтаксичних, прагматичних і жанрових засобів.
6. Запропоноване визначення інтегрує провідні теоретичні підходи й може слугувати практичним інструментом аналізу політичних комунікацій. Перспективним є його застосування до порівняльного дослідження цифрових, мультимодальних і кризових жанрів.

Література:

1. Алексієвський О. М. Історія та сучасність політичної лінгвістики. *Україна–Європа–Світ: міжнародний збірник наукових праць*. Тернопіль: ТНПУ, 2012. Вип. 9. С. 248–255.

2. Ващук Т. М. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка*. 2007. № 33. С. 182–185.
3. Воробйова О., Цьокан В. Функції сучасного політичного дискурсу та мовні засоби їхньої реалізації (на матеріалі президентських передвиборчих дебатів у США 2020 р.). *Advanced Linguistics*. 2024. № 14. С. 13–21. DOI: <https://doi.org/10.20535/2024.14.314585>
4. Касіян Г. В. Мовленнєвий етикет у сучасному французькому суспільно-політичному дискурсі: лінгвокогнітивний і комунікативно-прагматичний аспекти: автореф. дис.... канд. філол. наук: 10.02.05 – романські мови. Київ, 2014. 22 с.
5. Ковальова О. К. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 101–108.
6. Кондратенко Н. В. Лінгвопрагматичні аспекти дослідження політичної комунікації в українському мовознавстві. *Вісник ОНУ. Серія: Філологія*. 2015. Т. 20, вип. 2(12). С. 144–150.
7. Кондратенко Н. В. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу. *Філологічні студії*. 2017. Вип. 9. С. 18–22.
8. Кондратенко Н. В. *Український політичний дискурс: текстуалізація реальності*: монографія. Одеса: Чорномор'я, 2007. 156 с.
9. Корнелаєва Є. В. Політичний дискурс: основні напрями та підходи. *Записки з романо-германської філології*. 2023. № 2(49). С. 189–196. DOI: [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.2\(49\).268194](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.2(49).268194)
10. Кривий А. Дискурсний аналіз і сучасне мовознавство. *Дискурс іноземномовної комунікації*. Львів: Видавництво Львівського національного університету імені Івана Франка, 2001. С. 158–162.
11. Селіванова О. О. *Основи теорії мовної комунікації*. Черкаси: Видавництво Чабаненко Ю. А., 2011. 350 с.
12. Славова Л. Л. *Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсоналогії: США–Україна*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 360 с.
13. Стрій Л. І. *Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти*. Одеса, 2015. 190 с.
14. Тимошук Т. М. «UKRAINE IS STILL INDEPENDENT AND FREE»: аналіз промов Джоозефа Байдена щодо війни в Україні. *Нова філологія*. 2025. № 97. С. 114–121. DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-15>
15. Adam J. M. *Les textes: types et prototypes*. Paris: Nathan, 1992.
16. Amaire H., Rababah L. Rhetorical discourse analysis of Biden's address to the nation on Afghanistan: Positive Us and Negative Them. *Journal of Positive School Psychology*. 2022. Vol. 6, No. 8. P. 908–918.
17. Atmawijaya T. D. Reclaiming the narrative: A critical discourse analysis of Donald Trump's 2024 Super Tuesday campaign speech. *A Biannual Publication on the Study of Language and Literature*. 2024. Vol. 26, No. 2. P. 87–102. DOI: <https://doi.org/10.9744/kata.26.2.87-102>
18. Bourdieu P. *Ce que parler veut dire*. Paris: Fayard, 1982.
19. Charaudeau P. A quoi sert d'analyser le discours politique? URL: <http://www.patrick-charaudeau.com/A-quoi-sert-d-analyse-le-discours,161.html>
20. Chilton P. *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. London: Routledge, 2004. 240 p.
21. Chilton P., Schäffner C. Discourse and politics. *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Vol. 2: Discourse as Social Interaction. London: Sage, 1997. P. 206–230.
22. Dijk T. A. van. Discourse, opinion and ideologies. *Discourse and Ideologies*. Clevedon: Multilingual Matters LTD, 1996. P. 7–37.
23. Dijk T. A. van. Political discourse and political cognition. URL: <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2002-Political-discourse-and-political-cognition.pdf>
24. Dijk T. A. van. Politique, idéologie et discours. *Semen*. URL: <http://journals.openedition.org/semen/1970>
25. Dijk T. A. van. What is political discourse analysis? *Belgian Journal of Linguistics*. 1997. No. 11. P. 11–52.
26. Ducrot O. *Dire et ne pas dire: principes de sémantique linguistique*. Paris: Éditions Hermann, 1980.
27. Fairclough N. *Language and Power*. London: Longman, 1989. 259 p.
28. Fairclough N. L., Wodak R. Critical discourse analysis. *Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction*. Vol. 2: Discourse as Social Interaction. London: Sage, 1997. P. 258–284.
29. Kryvenko A. Is it “the Ukraine crisis” or a war in Europe? Multiple frames of Russia's aggression in parliamentary discourse from a comparative MD-CADS perspective. *Language, Discourse & Society*. 2025. Vol. 13, No. 1(25). P. 17–38.
30. Schäffner C., Bassnett S. *Political Discourse, Media and Translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2010. 260 p.
31. Seignour A. Méthode d'analyse des discours. L'exemple de l'allocation d'un dirigeant d'entreprise publique. *Revue française de gestion*. 2011. No. 211(2). P. 29–45.
32. Wodak R., Forchtner B. Introducing the language–politics nexus. *The Routledge Handbook of Language and Politics*. London: Routledge, 2018. P. 1–14.
33. Wodak R., Meyer M. *Methods of Critical Discourse Studies*. 3rd ed. London: SAGE, 2015. 256 p.

References:

1. Aleksievets, O. M. (2012). History and modernity of political linguistics. *Ukraine–Europe–World: International collection of scientific papers*, (9), 248–255. Ternopil: TNPU.
2. Vashchuk, T. M. (2007). Political discourse as an object of linguistic research. *Bulletin of Zhytomyr State University named after I. Franko*, (33), 182–185.
3. Vorobiova, O., & Tsokan, V. (2024). Functions of modern political discourse and linguistic means of their implementation (based on the U.S. presidential pre-election debates of 2020). *Advanced Linguistics*, (14), 13–21. <https://doi.org/10.20535/2024.14.314585>
4. Kasiyan, H. V. (2014). *Speech etiquette in modern French socio-political discourse: Linguo-cognitive and communicative-pragmatic aspects* [Abstract of the dissertation for the degree of Candidate of Philological Sciences, specialty 10.02.05 – Romance languages]. Kyiv.
5. Kovalova, O. K. (2020). Political discourse: Modern linguistic interpretations. *Topical Issues of Humanities*, 101–108. Drohobych: Helvetyka Publishing House.
6. Kondratenko, N. V. (2007). *Ukrainian political discourse: Textualization of reality* (Monograph). Odessa: Chornomoria.
7. Kondratenko, N. V. (2015). Linguo-pragmatic aspects of the study of political communication in Ukrainian linguistics. *Bulletin of ONU. Series: Philology*, 20(2[12]), 144–150.
8. Kondratenko, N. V. (2017). Typology of speech genres of Ukrainian political discourse. *Philological Studies*, (9), 18–22.
9. Kornelaeva, Ye. V. (2023). Political discourse: Main directions and approaches. *Notes on Romance-Germanic Philology*, 2(49), 189–196. [https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.2\(49\).268194](https://doi.org/10.18524/2307-4604.2022.2(49).268194)
10. Kryvyi, A. (2001). Discourse analysis and modern linguistics. *Discourse of Foreign Language Communication*, 158–162. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Press.
11. Selivanova, O. O. (2011). *Fundamentals of the theory of language communication*. Cherkasy: Chabanenko Yu. A. Publishing House.
12. Slavova, L. L. (2012). *The linguistic personality of the leader in the mirror of political linguopersonology: USA–Ukraine*. Zhytomyr: Zhytomyr State University Press.

13. Strii, L. I. (2015). *Ritual genres of Ukrainian political discourse: Structural-semantic and linguo-pragmatic aspects*. Odesa.
14. Tymoshchuk, T. M. (2025). "Ukraine is still independent and free": Analysis of Joseph Biden's speeches on the war in Ukraine. *Nova Philologia*, (97), 114–121. <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2025-97-15>
15. Adam, J. M. (1992). *Les textes: Types et prototypes*. Paris: Nathan.
16. Amaireh, H., & Rababah, L. (2022). Rhetorical discourse analysis of Biden's address to the nation on Afghanistan: Positive Us and Negative Them. *Journal of Positive School Psychology*, 6(8), 908–918.
17. Atmawijaya, T. D. (2024). Reclaiming the narrative: A critical discourse analysis of Donald Trump's 2024 Super Tuesday campaign speech. *A Biannual Publication on the Study of Language and Literature*, 26(2), 87–102. <https://doi.org/10.9744/kata.26.2.87-102>
18. Bourdieu, P. (1982). *Ce que parler veut dire*. Paris: Fayard.
19. Charaudeau, P. (n.d.). A quoi sert d'analyser le discours politique? <http://www.patrick-charaudeau.com/A-quoi-sert-d-analyser-le-discours,161.html>
20. Chilton, P. (2004). *Analysing political discourse: Theory and practice*. London: Routledge.
21. Chilton, P., & Schäffner, C. (1997). Discourse and politics. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*, Vol. 2: *Discourse as social interaction* (pp. 206–230). London: Sage.
22. Ducrot, O. (1980). *Dire et ne pas dire: Principes de sémantique linguistique*. Paris: Éditions Hermann.
23. Fairclough, N. (1989). *Language and power*. London: Longman.
24. Fairclough, N. L., & Wodak, R. (1997). Critical discourse analysis. In T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse studies: A multidisciplinary introduction*, Vol. 2: *Discourse as social interaction* (pp. 258–284). London: Sage.
25. Kryvenko, A. (2025). Is it "the Ukraine crisis" or a war in Europe? Multiple frames of Russia's aggression in parliamentary discourse from a comparative MD-CADS perspective. *Language, Discourse & Society*, 13(1[25]), 17–38.
26. Schäffner, C., & Bassnett, S. (2010). *Political discourse, media and translation*. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
27. Seignour, A. (2011). Méthode d'analyse des discours. L'exemple de l'allocation d'un dirigeant d'entreprise publique. *Revue française de gestion*, 211(2), 29–45.
28. van Dijk, T. A. (n.d.). Politique, idéologie et discours. *Semen*. <http://journals.openedition.org/semen/1970>
29. van Dijk, T. A. (1996). Discourse, opinion and ideologies. In C. Schaffner & H. Kelly-Holmes (Eds.), *Discourse and ideologies* (pp. 7–37). Clevedon: Multilingual Matters LTD.
30. van Dijk, T. A. (1997). What is political discourse analysis? *Belgian Journal of Linguistics*, 11, 11–52.
31. van Dijk, T. A. (2002). Political discourse and political cognition. <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2002-Political-discourse-and-political-cognition.pdf>
32. Wodak, R., & Forchtner, B. (2018). Introducing the language–politics nexus. In R. Wodak & B. Forchtner (Eds.), *The Routledge handbook of language and politics* (pp. 1–14). London: Routledge.
33. Wodak, R., & Meyer, M. (2015). *Methods of critical discourse studies* (3rd ed.). London: SAGE.